

ОСОБЛИВОСТІ БІОЛОГІЇ ТА МОРФОЛОГІЇ МОРСЬКОЇ ГОЛКИ *SYNGNATHUS ABASTER* (RISSO, 1827) З ОДЕСЬКОЇ ЗАТОКИ

Єлова О.Г., Ковтун О.О.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса, Україна
E-mail: hydrobiostation@gmail.com

Родина Syngnathidae у Чорному морі представлена 7 видами риб-голок, два з яких – *Syngnathus variegates* і *S. tenuirostris* занесені до Червоної книги України (2009), а *S. acus* тільки нещодавно зафіксована у берегів України. У Одеській затоці нами виявлено 4 види риб-голок. Найбільш чисельним видом, кількість якого в період розмноження може сягати 15-20 екз./м² є пухлощока риба-голка *S. abaster*. У зв'язку з тим, що прибережна зона знаходиться під значним антропогенним впливом (забруднення, періодичний налив піску на пляжі, знищення природних субстратів та ін.), що негативно впливає на усіх мешканців цієї зони, вивчення біології риб-голок, що мають велике значення у кругообігу органічних речовин є дуже актуальним. *S. abaster* входить до IUSN Red List of Threatened species (2006), як вид з невідомою небезпекою. Масове розселення останні десятиріччя *S. abaster* у прісних водоймах, що продовжується і подалі, негативно впливає на процеси природнього відтворення популяцій промислових і рідкісних риб у зв'язку з можливістю виїдання їх ікри та молоді. Наші дослідження проведено у травні-вересні 2011-2012 рр. на матеріалі (N=120), що зібран у різних частинах Одеської затоки біля міських пляжів за допомогою легковололазного обладнання. Методом візуального спостереження описано переваги даного виду до різних підводних субстратів, особливості поведінки та взаємовідносини з іншими видами, з якими вони співмешкають у біотопі. У літературі майже відсутня інформація щодо особливостей морфології *S. abaster* Одеської затоки. Для морфометричного аналізу обрано 19 ознак, що враховуються найчастіше (Vinsent, 1995; Gurkan, 1997). Отримано наступні результати: загальна довжина тіла склала 141.72 ± 2.50 мм, найбільша та найменша висота тулуба 3.92 ± 0.29 та 0.70 ± 0.29 мм відповідно, найбільша товщина 3.11 ± 0.13 мм, антидорсальна відстань 37.6 ± 0.67 мм, постдорсальна відстань 47.69 ± 1.31 мм, антианальна відстань 38.78 ± 0.75 мм, довжина та висота дорсального плавця 11.68 ± 0.40 та 2.58 ± 0.14 мм відповідно, висота грудного та хвостового плавця 2.30 ± 0.05 та 2.84 ± 0.08 мм. Пластичні ознаки мали такі значення: кількість тулубових кілець 15.92 ± 0.12 , кількість кілець від анального до хвостового плавця 38.11 ± 0.18 , кількість кілець під основою спинного плавця 9.08 ± 0.09 і кількість променів у грудному, хвостовому та спинному плавцях 11.80 ± 0.14 , 8.93 ± 0.19 і 35.50 ± 0.35 відповідно. Середня кількість ікринок у самців склала 69.96 ± 4.03 . Щодо відомостей про загальну чисельність популяції *S. abaster*, динаміку змін кількості, особливості розмноження та взаємовідносини з промисловими видами риб, то вони фрагментарні і неповні, тому цей вид ще потребує ретельних додаткових досліджень.

Biology and morphology features of pipefish *Syngnathus abaster* (Risso, 1827) from the beach basins of Odessa bay

Elovaya E.G., Kovtun O.A.

Based on analysis of 120 samples of *S. abaster*, certain data on the biology and morphology of the most numerous pipefish in Odessa Bay, which abundance in the city beach basins may reach 20 per m².

ТАКСОНОМИЧЕСКИЙ СОСТАВ ХИРОНОМИД (*DIPTERA*, *CHIRONOMIDAE*) ОСАДОЧНЫХ ТОЛЩ ОЗ. ВЫСОКОГОРНОЕ (ВОСТОЧНАЯ СИБИРЬ, РЕСПУБЛИКА БУРЯТИЯ)

Енущенко И.В.

Институт географии им. В.Б. Сочавы СО РАН, Иркутск, Россия

E-mail: deschampsia@yandex.ru

Chironomidae (комары-дергуны или звонцы) – обширное семейство отряда двукрылых насекомых (*Diptera*), насчитывающее 6000 видов в мировом масштабе и не менее 600 в России (Нарчук, 2003). Наибольшую часть жизни (от 2 недель до 2 лет) хирономиды проводят в стадии личинки. Последние могут использоваться как индикаторные организмы для оценки трофности озер и чистоты воды.

Нами были исследованы ископаемые хирономиды, в толще осадков оз. Высокогорное. Озеро расположено между Китойскими и Тункинскими гольцами, в 14 км западнее оз. Ильчир, на высоте ок. 2100 м над уровнем моря. Осадок отбирался с глубины 11 м в прозрачную пластиковую трубку длиной 1 м и диаметром 60 мм с помощью пробоотборника Uwitec-Niederreiter. Для выявления таксономического разнообразия хирономид в осадке нами отбиралось по 1 см³ вниз по керну. Осадок промывался на тканевых ситах из газа с размером ячеек 80 мкм. Определение таксонов хирономид велось по головным капсулам и остаткам ментумов личинок. Число остатков в горизонтах керна колеблется от 30 до 140 штук в 1 см³. Полученный в результате проведенной работы список включает 20 видов хирономид, из 19 родов и четырех подсемейств:

Подсемейство 1. Tanyrodinae: *Procladius* sp.; Подсемейство 2. Diamesinae: *Protanypus morio*-type, *Protanypus* sp.; Подсемейство 3. Orthoclaadiinae: *Corynineura arctica*-type, *Heterotrissocladius* gr. *marcidus*, *Orthocladus* sp., *Psectrocladius* gr. *sordidellus*: *Smittia* sp., *Synortocladus* sp., *Thienemanniella* gr. *clavicornis*, *Vivacriocotopus* sp., *Zaluschia* sp.; Подсемейство 4. Chironominae: *Chironomus* gr. *plumosus*, *Micropsectra* sp., *Paracladopelma camptolabis*-type, *Sergentia baueri*, *Shangomyia* sp., *Stempellina hausei*-type, *Tanytarsus* conf. *lugens*, *Tanytarsus* conf. *medius*.

Enushchenko I.V.

The results of investigation on fauna of fossilised chironomid of Vysokogornoye lake (East Siberia, Republic of Buryatia) are given. The core 43 cm of lake fossils

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Mechnikov Odessa National University**

**Materials
of VI International
conference of Young Scientists**

«BIODIVERSITY.

ECOLOGY.

ADAPTATION.

EVOLUTION.»

**dedicated to the 150th anniversary
from the birth of famous botanist
Vladimir Lipskiy
May 13 – 17, 2013**

Odessa, 2013

**PROCEEDINGS
OF THE VI INTERNATIONAL
YOUNG SCIENTISTS CONFERENCE
«BIODIVERSITY. ECOLOGY. ADAPTATION. EVOLUTION.»,
DEDICATED TO 150 ANNIVERSARY FROM THE BIRTH
OF VLADIMIR LIPSKIY
(ODESA, MAY 13 – 17, 2013)**

**МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
«БІОРІЗНОМАНІТТЯ. ЕКОЛОГІЯ. АДАПТАЦІЯ. ЕВОЛЮЦІЯ.»,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 150-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ВИДАТНОГО БОТАНІКА В.І. ЛИПСЬКОГО
(ОДЕСА, 13 – 17 ТРАВНЯ 2013 Р.)**

**«Печатный дом»
Одеса, 2013**